

ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

***НАЦІОНАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ
НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА В ПОЛІЦІЇ
В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ ПЕРІОДУ
2004–2018 рр.***

ХАРКІВ
«ПРАВА ЛЮДИНИ»
2019

Ця публікація здійснена
за фінансової підтримки Європейського Союзу.
За зміст публікації відповідає лише
Харківська правозахисна група, і його ні за яких обставин
не можна вважати таким, що відбиває позицію Європейського Союзу

This document has been produced
with the financial assistance of the European Union.
The contents of this document are the sole responsibility of
Kharkiv Human Rights Protection Group and can under no circumstances
be regarded as reflecting the position of the European Union

Авторський колектив:
Д. Кобзін, А. Черноусов, С. Щербань, В. Батчаєв

Н35 **Національний моніторинг незаконного насильства в поліції в Україні протягом періоду 2004–2018 рр.** / Д. Кобзін, А. Черноусов, С. Щербань, В. Батчаєв; Харківський інститут соціальних досліджень; Харківська правозахисна група. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2019. — 52 с.

ISBN 978-617-7391-56-1

Звіт містить результати чергового дослідження поширеності катувань та жорстокого поводження в поліції, яке висвітлює масштаби, причини та наслідки цих явищ в Україні. У роботі наведено результати моніторингу, розпочатого в 2004 році. Послідовні дослідження феномену незаконного насильства протягом 14 років за схожою методологією дозволяють аналізувати процеси, що відбуваються в системі правоохоронних органів, та результативність реформ.

Звіт стане в нагоді професіоналам у сфері правоохоронної діяльності, журналістам, громадським діячам, адвокатам, представникам міжнародних організацій та всім, хто цікавиться правами людини та реформами в Україні.

УДК 343.226:351.74]-047.36"2004/2018"(047.2/.3)

- © Д. Кобзін, А. Черноусов,
С. Щербань, В. Батчаєв, 2019
- © Харківський інститут
соціальних досліджень, 2019
- © Харківська правозахисна
група, 2019

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
ОПИС ДОСЛІДЖЕННЯ	6
ВИСНОВКИ.....	7
РЕКОМЕНДАЦІЇ	9
ОЦІНКА МАСШТАБІВ НЕЗАКОННОГО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ В ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У 2018 РОЦІ	11
ЧИ СТАНЕ ДБР НЕЗАЛЕЖНИМ ОРГАНОМ РОЗСЛІДУВАННЯ ФАКТІВ НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА В ПОЛІЦІЇ?.....	21
КАЛЕНДАР НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА В ПОЛІЦІЇ — 2018.....	32

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АР Крим — Автономна Республіка Крим

ВРУ — Верховна Рада України

ГПУ — Генеральна прокуратура України

ГУ Нацполіції — Головне управління Національної поліції

ЄС — Європейський Союз

ДБР — Державне бюро розслідувань

Держкомстат — Державна служба статистики України

ЗМІ — засоби масової інформації

ІТТ — ізолятор тимчасового тримання

КК — Кримінальний кодекс України

МВС — Міністерство внутрішніх справ України

НАБУ — Національне антикорупційне бюро України

САП — Спеціалізована антикорупційна прокуратура

СБУ — Служба безпеки України

ВСТУП

Черговий, вже сьомий, етап національного моніторингу незаконного насильства в поліції дозволяє оцінити не тільки динаміку цього явища в Україні протягом періоду 2004–2018 рр.

Доповідь містить два розділи та додаток.

Перший розділ присвячений аналізу результатів соціологічного дослідження: у ньому наведено порівняльний аналіз думки звичайних громадян про масштаби поширеності незаконного насильства в діяльності поліції України; порівняно дані за 2004–2018 роки; проаналізовано ставлення громадян до проблеми незаконного насильства і його допустимості в діяльності поліції за сучасних умов.

У другому розділі наведено експертний огляд щодо ефективності *Державного бюро розслідувань* як незалежного органу розслідування катувань та жорстокого поводження в поліції.

У висновках і рекомендаціях наведено конкретні кроки щодо запобігання незаконному насильству шляхом інституціональних змін у діяльності поліції.

У додатку надано календар незаконного насильства в поліції за 2018 рік.

ОПИС ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження було виконано в рамках масштабної оцінки діяльності поліції, здійсненої в листопаді–грудні 2018 року. Було проведено соціологічне опитування 19 500 респондентів у всіх областях України, відповідно до спеціально розрахованої вибірки. Дослідження здійснювалось методом особистого (face-to-face) інтерв'ю.

Соціально-демографічні показники вибірки.

Опитано 19 500 респондентів, серед яких 45,3% чоловіків і 54,7% жінок.

Серед опитаних 11,2% — молоді люди віком 16–24 років, 28,3% — люди 25–39 років, ще чверть (24,8%) — 40–54 років. Респондентів у віці 55 років і старіше — 35,7%.

Менше ніж половина опитаних має середню спеціальну освіту (46,4%), частина (20,4%) — початкову або неповну середню. 33,2% опитаних закінчують або закінчили вищий навчальний заклад.

32,4% учасників опитування проживають в обласних центрах. 27,5% — жителі міст в області, 40,1% живуть у смт і селах.

Серед опитаних 5,5% притягувалися до адміністративної відповідальності та 1,5% — до кримінальної.

ВИСНОВКИ

- Кількість випадків побиття, страждань чи катувань в поліції дещо зменшилась — з 641 326 осіб в 2017 році до 546 686 осіб у 2018 році. Можна констатувати, що негативна тенденція до зростання кількості випадків насильства, яка виникла у 2016–2017 рр., призупинилась, проте загальний масштаб залишається досить значним. Разом з тим, треба додати, що загалом 4,6% респондентів (878 опитаних у загальній вибірці) вказали, що протягом року працівники поліції порушували їхні права чи права їхніх близьких, або недостатньо добре виконували роботу.
- Найбільш важливим показником відсутності рішучих кроків щодо боротьби з насильством в поліції є збереження існуючої десятиліттями системи збору та аналізу скарг на дії працівників поліції і система оцінки стану законності в поліції в цілому. Проведене нами дослідження показує, що, як і раніше, значна частина скарг надходить безпосередньо в поліцію і розглядається там. Навіть після створення ДБР, яке процесуально підпорядковано Генеральній прокуратурі, дані все ще оцінюються, збираються та формуються самими ж правоохоронними органами, без участі недержавних інститутів і самих потерпілих. На жаль, це сприяє тому, що відтворюється механізм, який неодноразово був оцінений в наших дослідженнях як неефективний.
- Незаконне насильство в поліції продовжує залишатись вкрай латентним феноменом — більшість потерпілих нікуди не повідомляє про такі випадки та воліє уникати розмов про це з інтерв'юерами. Результати моніторингу 2018 року вказують на те, що навіть серед осіб, які зазнали від поліції порушень їхніх прав — переважна більшість (90,7% потерпілих від насильства в поліції) не подавали офіційних скарг. Ключова причина — думка, що це буде марно (51,4% потерпілих).

- Дані дослідження показують, що у 2018 майже кожен третій українець, (31,8%) так чи інакше допускає можливість застосування поліцією незаконного насильства або навіть катувань. Ці дані підтверджують кількарічну негативну тенденцію. Й хоча переважну більшість в суспільстві (68,2%) все ще складають люди, які не визнають незаконного насильства в поліції ні за яких обставин або виправдань, отримані тенденції демонструють, що зростає частка суспільства, яка менш вибаглива до дій поліції та толерує незаконне насильство.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **НЕОБХІДНО СТВОРИТИ НОВУ, НЕЗАЛЕЖНУ ТА ОБ'ЄКТИВНУ СИСТЕМУ ЗБОРУ, РОЗСЛІДУВАНЬ СКАРГ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО НЕЗАКОННЕ НАСИЛЬСТВО В ПОЛІЦІЇ.**

Всі повідомлення про поліцейську жорстокість повинні розслідуватись як злочини, а не як службові порушення. Незалежна система збору та розслідування скарг на дії поліції, яка буде використовувати ресурси громадськості та ЗМІ, дозволить подолати існуючі практики незаконного насильства в поліції.

- **ДЕРЖАВА ПОВИННА ДОТРИМУВАТИСЬ НОРМ ЗАКОНУ ТА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ТРЬОХ КЛЮЧОВИХ ЗАПОБІЖНИКІВ НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА.**

Це означає, що всі органи та інститути держави — від поліції до суду, повинні прикладати зусиль до досягнення певних стандартів кримінальних процедур: всі затримання мають бути своєчасно оформлені та здійснені у чіткій відповідності до закону; всі затримані мають бути своєчасно поінформовані про їх права та отримати можливість повідомити третю сторону про факт затримання, отримати можливість спілкування з адвокатом до першого допиту та безперешкодний доступ до лікаря за власним вибором.

- **ЗАСТАРІЛУ СИСТЕМУ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ НЕОБХІДНО ЗМІНИТИ.**

Держава повинна виконати вимоги Закону України «Про Національну поліцію» та створити діючу систему оцінки діяльності поліції за допомогою громадської думки. Треба позбутися «паличної системи», яка залишається важливим фактором, що впливає на масштаби незаконного насильства в поліції.

- **ЗРОБИТИ РОБОТУ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ БІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМ.**

Змінити підзвітність Державного Бюро розслідувань з прокурорської до парламентської. Це дасть можливість значно збільшити незалежність Бюро та дозволить ефективно контролювати діяльність Бюро з розслідування фактів поліцейського насильства. Запровадити практику публічних звітів про роботу в ДБР у Верховній Раді України, з можливістю взяти участь представників громадськості, а також постраждалих від катувань та жорстокого поводження з боку поліції. Чітко розмежувати підслідність новостворених НАБУ та ДБР шляхом передачі корупційних злочинів, скоєних державними службовцями I та II рангу, до НАБУ, а III–VII рангів — до НПУ, залишивши в ДБР тільки корупційні злочини, скоєні співробітниками ГПУ та НАБУ.

- **ДЕРЖАВА І СУСПІЛЬСТВО ПОВИННІ ДОКЛАДАТИ ЗУСИЛЛЯ, СПРЯМОВАНІ НА ЗМЕНШЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО КАТУВАНЬ ТА ЖОРСТОКОСТІ В ПОЛІЦІЇ.**

Зростання толерантності до цих негативних явищ, яке відбувається в суспільстві останні роки, є небезпечною передумовою подальшого розповсюдження незаконного насильства. Саме тому повинні бути розроблені та реалізовані державні програми, за допомогою яких будуть просуватись пріоритети прав людини та громадянські права, а також європейські підходи до безпекових питань.

ОЦІНКА МАСШТАБІВ НЕЗАКОННОГО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ В ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У 2018 РОЦІ

Дослідження поширеності незаконного насильства в поліції, було проведено наприкінці 2018 року в межах більшого дослідження, спрямованого на оцінку діяльності поліції в цілому. Це дозволило не тільки уточнити масштаби незаконного насильства в поліції по регіонах, але й по країні в цілому.

Слід зазначити, що в 2018 в роботі поліції не відбулося будь-яких значущих змін — підходи, критерії оцінки ефективності, процедури внутрішніх розслідувань та реагування на скарги з боку громадян залишилися такими ж. І хоча розпочато роботу зі зміни застарілої системи оцінки діяльності поліції та використання опитувань громадської думки — показники все ще визначають повсякденну практику підрозділів поліції та впливають на масштаби насильства в поліції.

Без істотних змін лишилася й централізована структура МВС, до якої входять Національна поліція, Національна гвардія, Державна міграційна служба, Державна прикордонна служба, Державна служба надзвичайних ситуацій.

Однак найбільш важливим показником відсутності змін, як і раніше, є збереження існуючої десятиліттями системи збору та аналізу скарг на дії працівників поліції і система оцінки стану законності в поліції в цілому.

Експертний аналіз показує, що, як і раніше, значна частина скарг надходить безпосередньо в поліцію і розглядаються там. Навіть після створення ДБР, яке процесуально підпорядковане Генеральній прокуратурі, дані все ще оцінюються, збираються та формуються самими ж правоохоронними органами, без участі недержавних інсти-

тутів і самих потерпілих. На жаль, це сприяє тому, що відтворюється механізм, який неодноразово був оцінений в наших дослідженнях як неефективний.

Закрита система збору та розслідувань скарг впливає й на кількість таких повідомлень — навіть при зверненні до медичної установи з наслідками побоїв, або катувань, постраждалим доведеться мати справу з працівниками поліції. Саме тому жертви тортур або насильства воліють не звертатись. Як і раніше, це веде до того, що реальний масштаб насильства в поліції все ще залишається прихованим від офіційної статистики — як поліцейської, так і медичної, дані яких не можна вважати об'єктивними, та, відповідно, на які не можна спиратись для оцінювання реальних масштабів насильства.

Зважаючи на обставини та неможливість спиратись на дані з інших джерел, саме національне соціологічне опитування залишається єдиним методом, що дозволяє вийти на реальні масштаби такого латентного явища, як незаконне насильство в поліції в Україні. Завдяки використанню напрацьованих роками інструментів дослідження, ми не тільки маємо можливість оцінити кількість людей, що особисто стали жертвами незаконного насильства з боку працівників поліції протягом року, а й порівняти з попередніми роками.

Значне розширення вибірки (до 19 500 респондентів) та проведення опитування у всіх регіонах країни (за виключенням Криму та тимчасово окупованих частин Донецької та Луганської областей) дозволило також більш ефективно виявляти постраждалих від поліцейського свавілля.

В ході опитування 326 респондентів відзначили, що ставали жертвами завдання працівниками поліції побоїв, страждань чи катувань та розповіли свої історії.

Таким чином, доля опитаних, які протягом 12 місяців 2018 року ставали жертвами навмисного завдання працівниками поліції побиття, страждань чи катувань незначно, але зменшилась з 2,0% (2017) до 1,7% (2018), коли оціночна кількість жертв складала 641 326 осіб.

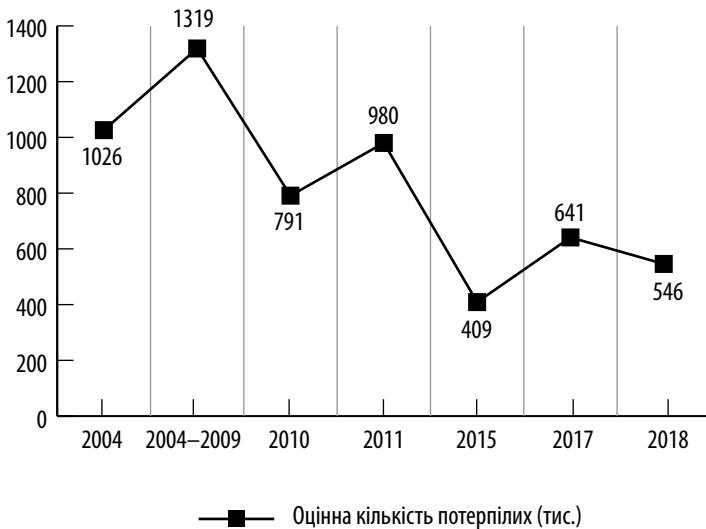
З одного боку, враховуючи значне збільшення масштабу вибірки, це фактично не відрізняється від показників 2017 року — насильство залишилось в тих же межах. Але водночас можна констатувати, що негативна тенденція до зростання кількості випадків насильства, яка виникла у 2016–2017 рр., призупинилась, проте загальний масштаб залишається достатньо значним.

Разом з тим треба додати, що загалом 4,6% респондентів (878 опитаних у загальній вибірці) вказали, що протягом року працівники поліції порушували їх права чи права їхніх близьких, або недостатньо добре виконували роботу.

Для того, щоб оцінити масштаб і динаміку незаконного насильства в поліції, ми проводимо розрахунок оціночної кількості потерпілих. Як і під час оцінювання минулих періодів, він виробляється за допомогою екстраполяції результатів дослідження на все доросле населення України.

Для цього відсоток потерпілих від того чи іншого виду незаконного насильства ми взяли від загальної кількості дорослого населення України та скорегували дані, не враховуючі в оцінці АР Крим, непідконтрольні території в Донецькій та Луганській областях, але враховуючи кількість офіційно зареєстрованих повнолітніх внутрішніх переселенців з цих регіонів (загалом 32 158 001 осіб, згідно з даними Держкомстату).

Таким чином, в ході дослідження ми отримали оціночні дані масштабів незаконного насильства в поліції на територіях, не охоплених збройним конфліктом.

Мал. 1. Оціночна кількість жертв незаконного фізичного насильства в поліції України в період 2004–2018 рр. (в тис.)

Табл. 1.2.1

Оціночна загальна кількість жертв незаконного фізичного насильства в поліції України в період 2004–2018 рр.

Рік	Кількість жертв (%)	Оціночна кількість потерпілих
2004	2,73	1 026 616
2004–2009	3,50	1 319 500
2010	2,10	791 700
2011	2,60	980 200
2015	1,30	409 080
2017	2,0	641 326
2018	1,7	546 686

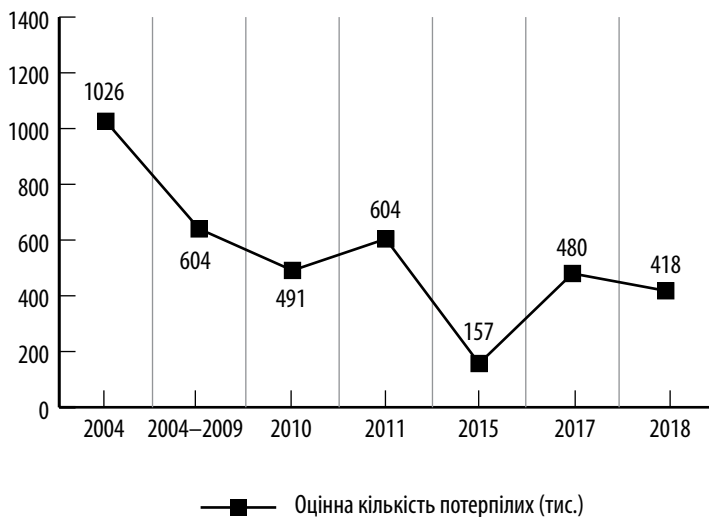
Цілком логічно, що кількість жертв побиття, завдання тілесних ушкоджень **у ході затримання** також дещо зменшились та склала відповідно 418 050 осіб.

Щодо використання незаконного насильства в ході розслідувань — тут відбулись більш значні зміни: оціночна кількість постраждалих впала майже в два рази, та склала 192 950 постраждалих.

Табл. 1.2.2

Оціночна кількість жертв побиття, завдання тілесних ушкоджень у ході затримання поліцією в період 2004–2018 рр.

Рік	Кількість жертв (%)	Оціночна кількість потерпілих
2004	2,73	1 026 616
2004–2009	1,6	604 433
2010	1,3	491 102
2011	1,6	604 433
2015	0,5	157 338
2017	1,5	480 979
2018	1,3	418 050

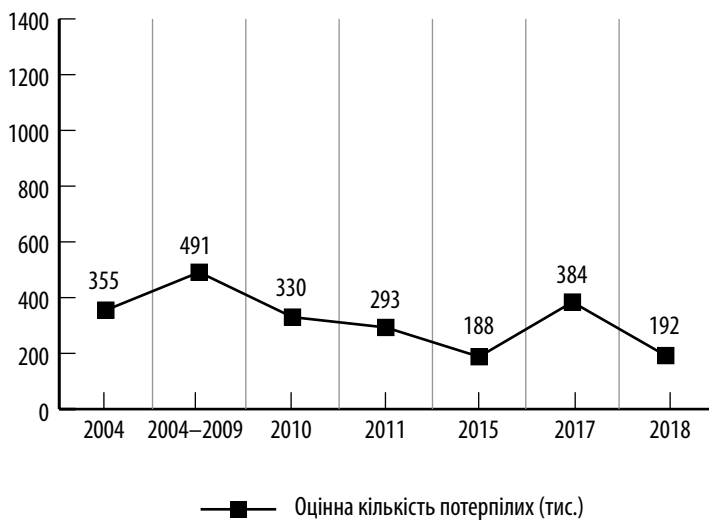
Мал. 2. Оціночна кількість жертв побиття, завдання тілесних ушкоджень у ході затримання поліцією в період 2004–2018 рр.

Табл. 1.2.3
Оціночна кількість жертв побиття, завдання тілесних ушкоджень у ході розслідування в поліції України в період 2004–2018 рр.

Рік	Кількість жертв (%)	Оціночна кількість потерпілих
2004	0,94	355 293
2004–2009	1,3	491 102
2010	0,9	330 300
2011	0,8	293 600
2015	0,6	188 806
2017	1,2	384 783
2018	0,6	192 950

Щодо осіб, які стали жертвами катувань **у ході розслідування**, дослідження вказує на те, що кількість постраждалих від цього злочину фак-

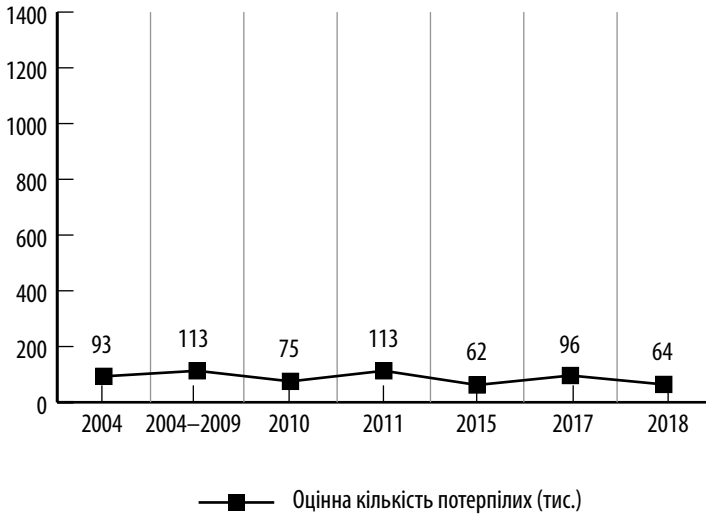
тично стабілізувалась на протязі п'ятнадцятирічного періоду. Так, згідно з даними, з початку спостережень (2004 року) кількість жертв катувань періодично дещо зменшується, а потім знов зростає.

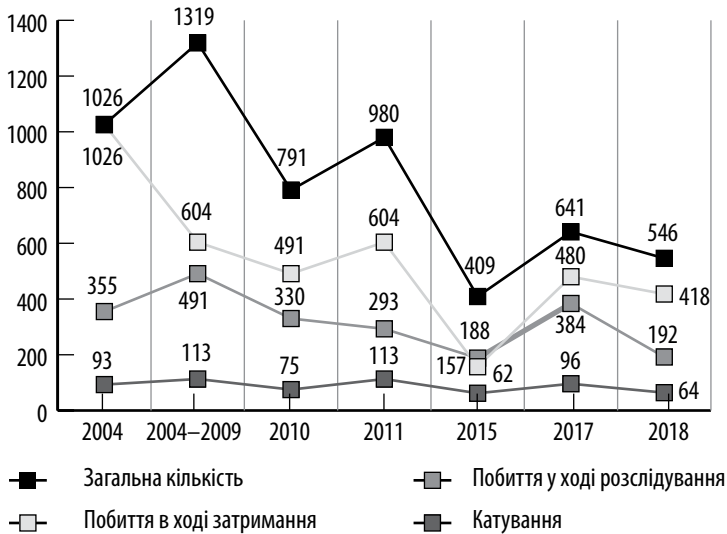
Мал. 3. Оціночна кількість жертв побиття, завдання тілесних ушкоджень у ході розслідування в поліції України в період 2004–2018 рр.

Табл. 1.2.4
Оціночна кількість жертв катувань у ході розслідування в поліції України в період 2004–2018 рр.

Рік	Кількість жертв (%)	Оціночна кількість потерпілих
2004	0,25	93 498
2004–2009	0,3	113 331
2010	0,2	75 400
2011	0,3	113 331
2015	0,2	62 935
2017	0,3	96 195
2018	0,2	64 300

Мал. 4. Оціночна кількість жертв катувань у ході розслідування в поліції України в період 2004–2018 рр.

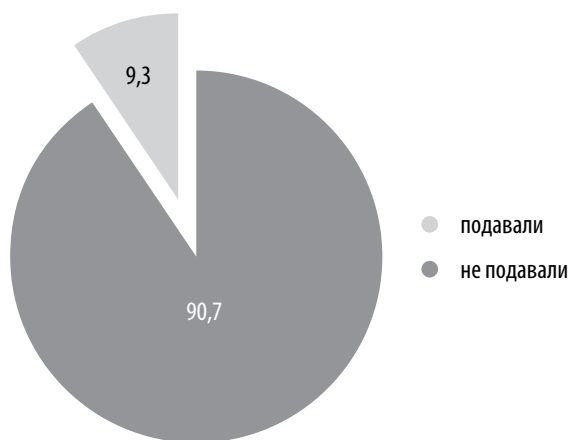

Мал. 5. Тенденції розповсюдженості незаконного насильства та катувань в поліції протягом 14 років (2004–2018)

Дослідження 2018 року виявило, що кількість потерпілих від катувань знову зменшилась, жертвами стали близько 64 300 осіб. Але водночас слід відзначити, що суттєвого зсуву не відбулось.

На жаль, незаконне насильство в поліції продовжує залишатись вкрай латентним феноменом — більшість потерпілих нікуди не повідомляє про такі випадки та воліє уникати розмов про це з інтерв'юерами.

Результати моніторингу 2018 року вказують на те, що навіть серед осіб, які зазнали від поліції порушень їх прав — переважна більшість (90,7%) не подавали офіційних скарг. Ключова причина — думка, що це буде марно (51, 4%).

Мал. 6. Чи подавали постраждалі респонденти скарги на дії поліції протягом останніх 12-ти місяців (у %)

Одним з найбільш важливих факторів, що впливають на розповсюдженість катувань та жорстокості в поліції є ставлення суспільства до цього явища.

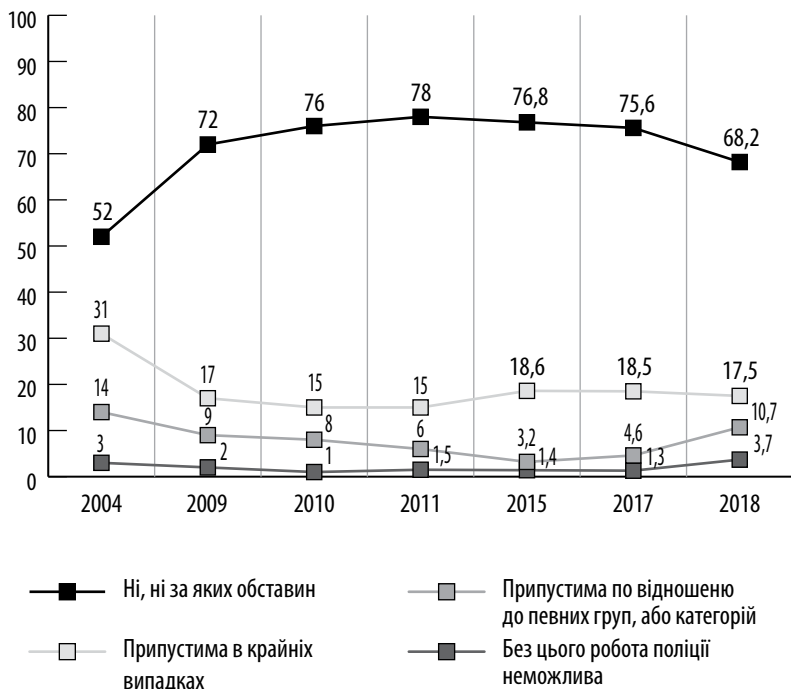
Ще у 2015 році наш моніторинг зафіксував зупинку десятирічного тренду зростання нетерпимості до насильства в поліції. Тоді, та згодом і в 2017 році, ми вказували, що кількість українців, що не толерують жорстокість, припинила зростати, та навіть почала зменшуватись.

Дані дослідження показують, що у 2018 майже кожен третій українець, (31,8%) так чи інакше допускає можливість застосування поліцією незаконного насильства, або навіть катувань.

Ці дані підтверджують кількарічну негативну певну тенденцію. Й хоча переважну більшість в суспільстві (68, 2%) все ще складають люди, які не визнають незаконного насильства в поліції ні за яких обставин, або виправдань, отримані тенденції демонструють, що зростає частка суспільства, яка менш вибаглива до дій поліції та толерує незаконне насильство.

Мал. 7. Причини неподання скарг на порушення з боку поліції (у %)

Мал. 8. Порівняльний розподіл відповідей населення на запитання: «Чи припустиме застосування співробітниками поліції побиття і тортур із метою розкриття або розслідування злочинів?» (%)

ЧИ СТАНЕ ДБР НЕЗАЛЕЖНИМ ОРГАНОМ РОЗСЛІДУВАННЯ ФАКТІВ НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА В ПОЛІЦІЇ?

Arbor mala — mala mala

(Погана яблуня — погані яблука)

Увесь час з 2004 року, коли ми почали досліджувати незаконне насильство в міліції, а потім в поліції, головним викликом системи протидії цьому явищу було **створення незалежного органу з розслідування фактів поліцейського насильства**. Увесь час ми неодноразово давали рекомендації про те, що ані інспекція з особового складу, ані Департамент внутрішньої безпеки на чолі з прокуратурою ніколи не **були незалежними та безсторонніми**. З початком реформування після Революції Гідності з'явилася перспектива зрушення питання створення нового незалежного органу розслідувань скарг на поліцейське насильство. І вже 12 листопада 2015 року був прийнятий Закон України «Про Державне бюро розслідувань» і трохи згодом почали формуватися конкурсні комісії та вестися інша підготовча робота.

Але замість того, щоб стати ефективним правовим інструментом у боротьбі із злочинами правоохоронців та вищих посадовців держави, в тому числі — катуваннями, бюро стало предметом політичного торгу та впливу різних політичних сил, які хотіли «підпорядкувати» новостворений орган собі. Це суттєво вплинуло на підслідність Бюро, порядок формування, конкурсні умови тощо. Створення Бюро супроводжували нескінченні скандали, які суттєво підірвали його легітимність із самого початку.

27 листопада 2018 року без перебільшення історична дата для усієї правоохоронної системи України, бо у цей день зареєструвало своє перше провадження Державне бюро розслідувань. Так, саме існуючій право-

охоронній системі разом з військовими та Національною гвардією України, а також вищим посадовцям, буде приділяти увагу у своїй діяльності новостворений орган, бо саме йому передано виключну підслідність розслідувати злочини, скоєні цими категоріями. Фактично, ДБР у повному обсязі замінить Головне слідче управління Генеральної прокуратури України, в тому числі і у розрізі персонального складу — слідчих, бо відповідно до Перехідних положень Закону України «Про Державне бюро розслідувань» квота у 30% слідчих ДБР відходить саме колишнім слідчим прокуратури.

Зазначимо, ДБР починає роботу через рік після призначення глави відомства. Нагадаємо, 16 листопада 2017 року переможцем конкурсу на посаду директора бюро було обрано Романа Трубу.

Верховна Рада ухвалила Закон про формування ДБР 12 листопада 2015 року. Створення цього органу передбачено Конституцією України: до нього мають перейти від прокуратури функції досудового розслідування. Бюро розслідуватиме злочини, скоєні вищими посадовими особами, службовцями НАБУ та САП, а також військовими злочинцями.

ДБР, поряд з Національним антикорупційним бюро України і Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою, стало ще одним правоохоронним органом, запущеним з нуля. Створення Бюро є однією з умов надання Євросоюзом безвізового режиму Україні, а також частиною реформи прокуратури, оскільки ДБР забирає в неї функцію досудового розслідування.

Структура

Систему Державного бюро розслідувань складають:

- центральний апарат;
- територіальні органи;
- спеціальні підрозділи;
- навчальні заклади;
- науково-дослідні установи.

У складі Державного бюро розслідувань діють слідчі, оперативні та інші підрозділи. Організаційну структуру Державного бюро розслідувань затверджує Директор Державного бюро розслідувань за погодженням із Кабінетом Міністрів України. Гранична чисельність центрального апарату

та територіальних управлінь Державного бюро розслідувань становить 1 тисяча 500 осіб.

Створення слідчих та оперативних підрозділів в умовах такої незначної граничної кількості (1500 працівників для 40-мільйонної країни з 25 регіонами) та утворення навчальних закладів та науково-дослідних установ викликає серйозні запитання. Невже система існуючих навчальних закладів та наукових установ не здатна забезпечити підготовку фахівців для Бюро? Скільки має навчати система молодих фахівців для забезпечення попиту на кадри? Здається, усі ці питання не про це, а про те, що ДБР створено під копірку чи по лекалах МВС та ГПУ, які мають власні початкові заклади та наукові установи. Регіональну роботу Бюро організовано через територіальні управління:

- 1) територіальне управління, розташоване у місті Львові, що поширює свою діяльність на Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Львівську, Тернопільську області;
- 2) територіальне управління, розташоване у місті Хмельницькому, що поширює свою діяльність на Вінницьку, Житомирську, Рівненську, Хмельницьку, Чернівецьку області;
- 3) територіальне управління, розташоване у місті Миколаєві, що поширює свою діяльність на Кіровоградську, Миколаївську, Одеську області;
- 4) територіальне управління, розташоване у місті Мелітополі, що поширює свою діяльність на Автономну Республіку Крим, Запорізьку, Херсонську області, місто Севастополь;
- 5) територіальне управління, розташоване у місті Полтаві, що поширює свою діяльність на Дніпропетровську, Полтавську, Сумську, Харківську області;
- 6) територіальне управління, розташоване у місті Краматорську, що поширює свою діяльність на Донецьку і Луганську області;
- 7) територіальне управління, розташоване у місті Києві, що поширює свою діяльність на місто Київ, Київську, Черкаську та Чернігівську області.

Існування лише 7 територіальних управлінь, на нашу думку, знижує ефективність роботи Бюро через значне навантаження, тому що, наприклад Полтавське територіальне управління Бюро обслуговує Дніпропетровську, Полтавську, Сумську та Харківську області, які приблизно налічують понад 30 тисяч поліцейських. Тут також можна додати

відстані, які необхідно подолати слідчим Бюро для проведення слідчих дій у відповідних областях та до судів разом із прокуратурами, в яких вони мають санкціонувати/узгодити необхідні процесуальні дії і ми отримуємо надвелике навантаження разом із логістичною незручністю.

Штат

Розподіл посад між центральним апаратом Бюро та територіальними управліннями складає відповідно 681 та 819. Для розслідування катувань та жорстокого поводження з боку поліцейських створене Друге управління організації досудових розслідувань (Управління з розслідування злочинів, вчинених працівниками правоохоронних органів та у сфері правосуддя), яке має 71 посаду, 25 — з яких поки вакантні. Така сама структура є в територіальних управліннях, але дані щодо кількості штатного персоналу та наявних фахівців відсутні. Скоріш за все наразі відбувається активне формування та комплектування цих підрозділів. Судячи із звіту ДБР, станом на 1.03.2019 року кадрове наповнення територіальних управлінь Бюро відбувається наступним чином:

- Київ — усього 119 посад, з них:
 - призначено — 58,
 - вакантних — 61 (конкурс оголошено по 18);
- Полтава — усього 118 посад, з них:
 - призначено — 47,
 - вакантних — 71 (конкурс оголошено по 21);
- Краматорськ — усього 117 посад, з них:
 - призначено — 47,
 - вакантних — 70 (конкурс оголошено по 21);
- Мелітополь — усього 115 посад, з них:
 - призначено — 46,
 - вакантних — 69 (конкурс оголошено по 23);
- Миколаїв — усього 117 посад, з них:
 - призначено — 49,
 - вакантних — 68 (конкурс оголошено по 19);
- Хмельницький — усього 117 посад, з них:
 - призначено — 45,
 - вакантних — 71 (конкурс оголошено по 22);

— Львів — усього 117 посад, з них:

- призначено — 52,
- вакантних — 65 (конкурс оголошено по 21).

В середньому у Бюро заповнено менше 50% посад, а сам Директор Бюро Роман Труба, на парламентсько-громадській платформі «На шляху до належного врядування: п'ять років реформування сектору цивільної безпеки України», яка відбулася 23 травня 2019 року за підтримки Консультативної місії ЄС в Україні, заявив, що на посади призначені лише 650 посадовців.

Не можна не згадати про низку скандалів, які постійно супроводжують процес створення та функціонування Бюро. Скандал щодо формування та роботи Комісії з відбору керівників Бюро¹, скандал щодо результатів поліграфу² та інші. Але, незважаючи на ці скандали та порушення процедур, перекроювання їх під конкретних осіб, Бюро було створено та почало свою роботу, заклавши під власну легітимність міну уповільненої дії, яка все одно має колись розірватися.

Навантаження

Наразі важко розрахувати навантаження на одного слідчого, бо фактично відсутні дані про кількість слідчих Бюро у територіальних управліннях. Станом на 20 травня 2019 року у центральному апараті Бюро працювало 116 слідчих з 174 штатних посад.

Зараз в Бюро тривають розслідування близько 4761 проваджень, з них 22 провадження по ст. 127 «Катування» та 442 — по ч.ч. 2, 3 ст. 365 «Перевищення влади та службових повноважень» (із застосуванням сили), у перерахунку на проценти від загальної кількості проваджень це складає 10%. Хоча 27 травня 2019 року на сайті Бюро з'явилася інформація, що на півріччя діяльності Бюро вони розпочали 11715 (!) проваджень. З 27 листопада 2018 року до 23 травня 2019 року по переданих до суду кримінальних провадженнях Бюро було винесено 115 обвинувальних вироків з 510 обвинувальних актів, які було передано до судів. На сайті Бюро 27 травня 2019 року опубліковано дані за 6 місяців роботи, і до суду вже скеровано 1191 кримінальних проваджень.

¹ <https://www.pravda.com.ua/news/2018/07/19/7186824/>

² <https://bihus.info/direktor-dbr-i-konkursna-komisiya-konflikt-cherez-rezultati-poligrafu>

Виходячи зі звіту Бюро³, найменше навантаження на одного слідчого є в центральному апараті — 3 справи на слідчого, а **найбільше навантаження — 41 справа на одного слідчого** — в Полтавському територіальному управлінні.

Ефективність

У відповідності до ст. 13 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» директор територіального органу Державного бюро розслідувань зобов'язаний не пізніше 30 днів з дня призначення на посаду підготувати річну програму діяльності територіального органу Державного бюро розслідувань. Зокрема, в цій програмі мають бути визначені:

- 1) завдання, які необхідно виконати;
- 2) обсяг і послідовність реалізації завдань територіального органу Державного бюро розслідувань;
- 3) заходи співпраці з громадськістю;
- 4) пріоритети роботи;
- 5) критерії виконання/невиконання визначених завдань і пріоритетів.

Як ми бачимо, **Бюро самостійно визначає критерії ефективності та самостійно себе оцінює по обраних критеріях**. В цілому, такий підхід характерний для органів прокуратури та міліції/поліції, які задля демонстрації результатів самостійно оцінюють себе і роблять висновки про ефективність власної роботи. Скоріш за все, враховуючи правонаступництво та традицію прокуратури/міліції, **найголовнішим критерієм їхньої ефективності буде відсоток розкриття**. Чекати цього залишилося недовго, бо Верховна Рада України прийняла необхідні зміни до законів, які запустять роботу оперативних підрозділів. Ще одним показником «інноваційності» створення структури Бюро за радянським шаблоном є розподіл функцій «слідчі — окремо»/«оперативники — окремо». Наразі Національна поліція вже декілька років намагається об'єднати ці функції у підрозділах детективів, як це працює у багатьох поліціях демократичних країн і досі далека від результату. А на прикладі Бюро ми бачимо, що при створенні НОВОГО органу можна було б врахувати усі помилки і досвід

³ https://dbr.gov.ua/sites/default/files/2019-03/zvit_final.pdf

іноземних країн, але ні, радянський досвід перемиг і **ми отримали розділену функцію детективів**. Для чого це було зроблено? Вочевидь для того, аби продовжувати маніпулювати показниками ефективності та розкриття підслідних справ.

Важливо також відзначити, що по факту в країні декілька органів конкурують за підслідність. Найбільш потужне протистояння назріває між Національним антикорупційним бюро України та Державним бюро розслідувань України. Обидва органи мають антикорупційну підслідність, яку поділено по категоріях державних службовців та посадових осіб. Враховуючи те, що обидва органи створювалися з «нуля», то можна б було передбачити такий феномен та максимально виключити можливість конфліктів щодо підслідності.

Наразі у Бюро, на жаль, **відсутня статистика за статтями Кримінального кодексу України по провадженнях, які розслідують слідчі**. Але непрямо, з аналізу матеріалів ЗМІ, та невеличкої статистики за ст.ст. 127 та 365 КК України, ми робимо невтішний висновок, що розслідування поліцейського насильства не є пріоритетом для Бюро. Натомість Бюро концентрується на корупційних злочинах, тобто саме на тому, що до нього робила прокуратура.

Підзвітність

Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. У своїй діяльності Бюро керується принципами незалежності, відкритості та прозорості діяльності Державного бюро розслідувань для суспільства та демократичного цивільного контролю, підзвітності і підконтрольності визначеним законом державним органам.

Процесуальне керівництво досудового розслідування здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими прокурорами.

Відповідно до ст. 29 Закону України «Про Державне бюро розслідувань України» нагляд за додержанням Державним бюро розслідувань законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності і досудового розслідування здійснює Генеральний прокурор безпосередньо та через уповноважених ним прокурорів.

Як бачимо, увесь контроль та процедури підзвітності зациклюються на прокуратуру. Навіть після передачі слідчих функцій прокуратури до інших органів, в тому числі і до Бюро, прокуратура зберігає вирішальний вплив на хід досудового розслідування і фактично одноосібно вирішує, у яких справ буде судова перспектива, а у яких — ні. Саме прокуратура має погоджувати, а кажучи мовою Кримінального процесуального кодексу, «здійснювати процесуальне керівництво» на всіх етапах досудового розслідування. До цього варто ще додати, що прокуратура наглядає за законністю під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, і в нас складається невтішний пазл щодо так званої «незалежності» Бюро. Прокуратура, віддавши функцію слідства, зуміла так переналаштувати слідство, що слідчий Бюро більше не є «процесуально незалежною особою, яка приймає рішення по справі відповідно до закону та власного переконання». Можна нескінченно довго створювати «нові» органи з розслідування поліцейського насильства, але якщо при цьому будуть використані старі шаблони у вигляді ролі прокуратури, ми все одно будемо отримувати той самий нульовий результат їх ефективності.

Для розгляду питань застосування дисциплінарних стягнень до працівників Державного бюро розслідувань утворюється Дисциплінарна комісія у складі п'яти осіб. До складу Дисциплінарної комісії входять три особи, визначені Радою громадського контролю при Державному бюро розслідувань. Про цей інструмент контролю діяльності Бюро ми могли говорити, якщо він був створений. На момент написання цього матеріалу **комісія так і не створена, представники Ради громадського контролю не делеговані**. На практиці це означає повну безкарність працівників Бюро, якщо мова йде про дисциплінарні порушення.

Рада громадського контролю ДБР

З метою забезпечення прозорості та цивільного контролю за діяльністю при Державному бюро розслідувань утворюється Рада громадського контролю у складі 15 осіб, яка формується на засадах відкритого та прозорого конкурсу.

Рада громадського контролю при Державному бюро розслідувань:

- 1) заслуховує інформацію про діяльність, виконання планів і завдань Державного бюро розслідувань;

- 2) розглядає звіти Державного бюро розслідувань і затверджує свій висновок щодо них;
- 3) обирає з її членів трьох представників, які входять до складу Дисциплінарної комісії Державного бюро розслідувань;
- 4) має інші права, передбачені Положенням про Раду громадського контролю.

Здавалось б, що після НАБУ Бюро мало набагато більше шансів зробити повністю дієвим та функціональним такий правильний механізм контролю як Рада громадського контролю, але не сталося як гадалося. З самого початку Раду супроводжували скандали⁴, директор Бюро Роман Труба усіма способами намагався перешкоджати роботі Ради, навіть домігся від Кабінету міністрів України зміни типового положення про Раду, якими перетягнув на себе повноваження щодо звільнення будь-якого члена ради. Вважаємо **такий механізм** непропорційним та таким, що **підриває демократичні засади цивільного контролю за діяльністю правоохоронного органу**. За увесь час існування першого складу Ради, її учасники так і не змогли якимось чином виконати завдання, які передбачені Законом України «Про Державне бюро розслідувань».

Що робити?

Створення нового правоохоронного органу з такими потужними повноваженнями мало б супроводжуватися створенням співрозмірних механізмів контролю та підзвітності, бо цього вимагає принцип «стримань та противаг». Натомість, ми знову отримали «монстра», що практично не підконтрольний суспільству, якому він повинен служити.

Але скандали не залишають діяльність Бюро, і 28 травня 2019 року директор ДБР Р. Труба своїми наказами звільнив 4 керівників підрозділів Бюро за «службову невідповідність»⁵, а трохи згодом і керівника прес-служби, яка в своєму ФБ-акаунті опублікувала ці новини з критичним коментарем у бік директора ДБР, який не повідомив про це рішення ані зовнішню конкурсну комісію, ані своїх заступників, які згідно із законом мали би брати участь у прийнятті таких рішень. Усі ці фактори, разом з постійними

⁴ <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2682475-dbr-prizupinilo-na-vimogu-sudu-konkursu-do-radi-gromadskogo-kontrolyu.html>

⁵ <https://www.pravda.com.ua/news/2019/05/29/7216466/>

скандалами не дозволяють нам стверджувати, що Бюро в тому вигляді, як зараз, зможе ефективно розслідувати скарги на катування та жорстоке поводження в поліції.

Ще однією проблемою, що стоїть на шляху незалежності Бюро, як органу, який розслідує катування, є потрібна роль прокуратури: процесуальне керівництво, нагляд за дотриманням законності та підтримання державного обвинувачення в суді.

На нашу думку, така роль та модель роботи прокуратури мало чим відрізняється від старої моделі, коли прокуратура сама розслідувала справи проти правоохоронців. З того часу вплив на рішення щодо просування справ проти правоохоронців не зменшився, а просто трансформувався і зараз прокурор має повноваження щодо будь-якої важливої дії по справі, починаючи від затримання та закінчуючи передачею обвинувального акту на розгляд суду. Саме зменшення впливу прокуратури на справи по катуваннях і було нашою рекомендацією протягом останніх років, яка і залишилася без уваги. Враховуючи викладене та події, які супроводжують Бюро з самого моменту створення, вважаємо, що **в такому вигляді Бюро не здатне бути незалежним органом з розслідування катувань та жорстокого поводження з боку поліцейських**. Ось найбільш важливі рекомендації, виконання яких допоможе Бюро стати незалежним органом з розслідування скарг на незаконне насильство в поліції:

1. Врахувати обґрунтовану критику, яку висловлюють представники громадянського суспільства та експерти щодо порядку формування Бюро, підслідності та підзвітності.

2. Змінити підзвітність Бюро з прокурорської до парламентської. Наразі в експертному середовищі активно обговорюється необхідність створення парламентського комітету з контролю за правоохоронними органами/діяльністю. Це дасть можливість значно збільшити незалежність Бюро та дозволить ефективно контролювати діяльність Бюро з розслідування фактів поліцейського насильства.

3. Збільшити нормативну чисельність бюро та територіальну представленість органу для забезпечення доступності їх сервісів для людей, які постраждали від поліцейського насильства.

4. Чітко розмежувати підслідність новостворених НАБУ та ДБР шляхом передачі корупційних злочинів, скоєних державними службовцями I та II рангу, до НАБУ, а III–VII рангів — до НПУ, залишивши в ДБР тільки корупційні злочини, скоєні співробітниками ГПУ та НАБУ.

5. Забезпечити ведення власного обліку скарг та повідомлень на незаконне насильство в поліції силами Державного бюро розслідувань.

6. Розблокувати роботу Ради громадського контролю ДБР шляхом надання можливості виконувати усі передбачені Законом України «Про ДБР» функції.

7. Запровадити практику публічних звітів про роботу в ДБР в Верховній Раді України, з можливістю взяти участь представників громадськості, а також постраждалих від катувань та жорстокого поводження з боку поліції.

КАЛЕНДАР НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА В ПОЛІЦІЇ — 2018⁶

Січень

1. 10 січня 2018 року у селі Велика Рішнівка Шепетівського району Хмельницької області поліцейські увірвалися до домоволодіння місцевого жителя та звинуватили його у крадіжці бензопили і буряків. Спочатку правоохоронці відвели господаря до сараю на подвір'ї, де побили, вимагаючи зізнатися у вчиненні злочину. Після чого примусили дружину вмити чоловіка і напівроздягненого забрали, нібито для проведення слідчих дій на місці злочину. Через кілька годин затриманий повернувся додому сильно побитий і на ранок помер. Судмедексперти констатували, що у чоловіка були перебиті ребра, пробита грудина та травмовані внутрішні органи, однак у офіційній довідці причиною смерті названа ішемічна хвороба серця.

<https://shepetivka.com.ua/novyny/kryminal/4285-shepetivskykh-kopiv-zvynuvachuiut-u-vbyvstvi-meshkantsia-velykoi-rishnivky.html>

<https://tv7plus.com/programa-dosit-shepetivski-kopi-smerti-pobili-cho-lovika/>

2. В січні 2018 року у місті Харків два співробітника поліції, з метою отримання зізнання у скоєнні крадіжки мобільного телефону спочатку чинили психологічний тиск, а потім побили 34-річну жінку. Оскільки вона категорично відмовлялась визнати свою провину, поліцейські відібрали у потерпілої мобільний телефон, посадили її до автомобіля і вивезли в лісосмугу поблизу кільцевої дороги Харкова. Там на неї

⁶ Календар складено з матеріалів з відкритих джерел, перелік подій не може вважатись вичерпним.

наділи наручники і, погрожуючи роздягнути, таки примусили написати зізнання.

<https://vesti-ukr.com/harkov/298274-v-kharkove-sudjat-politsejskikh-vybivavshikh-priznanie-u-zhenshchiny-v-lesu>

Лютий

3. 5 лютого 2018 року у місті Луцьк патрульні затримали водія за порушення ПДР — проїзд на жовте світло світлофору. Надівши на чоловіка наручники, один з поліцейських пересів на заднє сидіння до порушника і почав наносити йому удари по тулубу та голові. Після прибуття до відділу поліції, правоохоронці відвели затриманого до службового кабінету, вимкнули у приміщенні світло та продовжили побиття водія.

<https://p-p.com.ua/news/po-golovi-ta-oblychchyu-skandalno-vidomyi-lutskyi-patrunlyi-gorstoko-pobyv-vodiy-a-avto-video/>

4. В лютому 2018 року у місті Володимир-Волинський Волинської області співробітник Управління поліції охорони наніс тілесні ушкодження жінці похилого віку, яка від отриманих побоїв втратила свідомість. Скориставшись цим, поліцейський викрав її онука, якого за попередньо обумовлену матеріальну винагороду передав невстановленим особам, що представились знайомими батька дитини. За фактом викрадення дитини та нанесення жінці тілесних ушкоджень, що спричинили короткотривалий розлад здоров'я, прокуратура розпочала кримінальне провадження.

https://vol.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=223762

5. 9 лютого 2018 року біля одного з гральних закладів міста Львів патрульні зупинили 22-річного місцевого мешканця, у якого виявили пакетик з наркотичною речовиною. Юнака затримали, проте він успів покласти пакет з наркотиками до рота, після чого знепритомнів та помер. Прокуратура оголосила шести поліцейським підозру у вбивстві, роз'яснивши ситуацію наступним чином: *«Два екіпажі прибули на місце події та застосували фізичну силу проти людини. У результаті таких дій настала її смерть. Підстав для обшуку у поліцейських не було, вони застосували фізичну силу без причин, перевищивши повноваження. Руки загиблого патрульні затяг-*

нули пластиковими затяжками, а коли він проковтнув пакет і почав задихатись, правоохоронці не надали своєчасної домедичної допомоги. Коли ж вони спробували надавати таку допомогу, то не зняли з рук загиблого затяжки».

http://tvoemisto.tv/news/u_prokuraturi_lvivshchyny_rozpovily_detali_zatrymannya_shistoh_patrulnyh_93130.html

6.10 лютого 2018 року у м. Часів Яр Донецької області співробітник поліції, який перебував у відраженні, під час побутового конфлікту застрелив з табельної зброї місцевого мешканця. Факт кваліфікували за ст. 115 КК України (умисне вбивство).

https://ukr.lb.ua/society/2018/02/10/389723_politseyskiy_z_tabelnoi_zbroi.html

7.26 лютого 2018 року, у м. Любоміль Волинської області, патрульні зупинили водія, а згодом, після словесного конфлікту, побили його на очах у дитини. Водій дорікнув їм в порушенні процедури оформлення адмінматеріалів, на це поліцейський відповів хамством, та світив ліхтарем в камеру. Поліція склала на водія протокол за начебто порушення, але коли він відмовився його підписати, працівник поліції самовільно відчинив двері його автомобіля і почав з нього витягати водія, оскільки хотів обшукати автомобіль. Коли водій не дозволив їм цього зробити, його витягнули з машини, шарпали за плечі, використовували спецзасоби (газовий балончик), наносили удари, зокрема ліхтариком по обличчю. Після цього поліція заважала намаганням водія вимитись у вбиральні та продовжила намагання надягти на нього кайданки.

<https://www.youtube.com/watch?v=fcXn-Mh6Qsw>

8.27 лютого в Одеській області госпіталізували 40-річного чоловіка, котрого раптово побили двоє чоловіків, які виявилися поліцейськими. Це сталося, коли в машині, котрою їхав потерпілий, закінчилося пальне, і водій пішов по бензин, а пасажир вийшов покурити. Після того, як забрали непритомного потерпілого до лікарні в нього було діагностовано закриту черепно-мозкову травму та зупинку дихання. Наступного дня потерпілому стало гірше, тому медики вирішили перевезти його до обласної лікарні. Проте швидко з потерпілим поліцейські випускати не захотіли. Дві години машину не випускали, блокували двоє поліцейських — поки

не візьмуть кров, ніхто нікуди не поїде. В обласній лікарні потерпілого одразу прооперували, бо виявилось, що під час побиття йому пошкодили нирку. Обласна поліція вже почала службове розслідування за фактом побиття. «У розпорядженні правоохоронців є відеозапис. Діям працівників поліції буде надана правова оцінка», — пояснила речник ГУНП в Одеській області Любов Гордієвська.

<https://tsn.ua/ukrayina/na-odeschini-kopi-po-zviryachomu-pobili-cho-lovika-kotromu-teper-zagrozhuje-tyurma-za-pogrozi-pravoohoroncyam-1115901.html>

Березень

9. У Києві співробітники поліції 17 березня побили чоловіка, який викликав правоохоронців, щоб зафіксувати і оформити яму у дворі будинку на вулиці Березняківській.

<https://apostrophe.ua/ua/news/society/kyiv/2017-03-19/v-kieve-razgorelsya-skandal-iz-za-izbiveniya-politseyskimi-zayavitelya-opublikovano-vid-eo/90427>

10. 3 березня 2018 року Національна поліція України та Національна гвардія України ліквідували наметове містечко, що було розташоване у місті Києві на вул. Грушевського біля будівлі українського парламенту. Секретаріат Уповноваженого ВРУ з прав людини повідомив про численні порушення прав громадян, допущені при цьому правоохоронцями. Зокрема, права не бути підданим нелюдському поведженню та поведженню, що принижує людську гідність. В результаті дій силовиків щонайменше 19 осіб отримали серйозні травми голови і опинились у лікарні з черепно-мозковими травмами. Троє журналістів заявили, що з метою перешкоджання їхній професійній діяльності поліцейські вчинили на них напад, застосували сльозогінний газ та нанесли їм тілесні ушкодження.

<https://antidot.info/news/vidkryte-zvernennya-u-zv-yazku-z-porushennyam-prav-lyudyny-pry-likvidatsiji-nametovoho-mistechka-pid-stinamy-verhovnoji-rady-ukrajiny/>

https://censor.net.ua/news/3053732/jurnalisty_zayavili_o_prep'yatstvovanii_rabote_so_storony_politsii_vo_vremya_snosa_palatok_vozle_vr_prokuratura

11. 6 березня 2018 року у місті Києві біля станції метро «Лісова» поліцейський з батальйону особливого призначення кинув гранату у автомобіль співробітників СБУ, які намагались його затримати за вчинення злочину. Один з них отримав осколкове поранення, поліцейському вдалося втекти.

<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/pobittja-znushchannja-ta-zlochini-15-skandaliv-z-politsejskimi-za-ostannij-rik-2481381.html>

Квітень

12. Адвокат Георгій Поліковський заявив про факт жорстокого побиття затриманого чоловіка у відділенні поліції Львова, а також про небажання прокуратури області розслідувати цю справу. За його словами, потерпілий був затриманий о 10:00 1 квітня, доставлений у Сихівське відділення поліції Львова, а відпущений звідти тільки близько 3:00 2 квітня, незважаючи на обмеження часу перебування у відділенні поліції. У ніч на 2 квітня затриманий був жорстоко побитий. Адвокат опублікував фотографії, на яких, чітко видно сліди кийків. Після побиття, 3 квітня чоловік звернувся до адвоката, і в прокуратуру Львівської області було подано заяву про вчинення кримінального правопорушення співробітниками поліції.

<https://apostrophe.ua/ua/news/society/accidents/2018-04-10/v-seti-rasskazali-o-jestokom-izbieneni-zaderjannogo-v-politsejskom-uchastke-lvova-opublikovanyi-foto/126692>

13. В квітні 2018 року на Дніпропетровщині двоє поліцейських 9 годин знущалися над чоловіком. За інформацією прокуратури, правоохоронці вимагали від громадянина повернення автомобіля, який він придбав у своєї знайомі без належного переоформлення. Капітан та сержант поліції били чоловіка руками і ногами по голові та тулубу, а після того, як потерпілий впав, утримували його на підлозі, наступаючи взутими ногами на голову та обличчя. Згодом, надівши на чоловіка наручники, правоохоронців привезли його до відділення поліції, де відібрали особисті речі (мобільний телефон, платіжну пластикову картку тощо) та, погрожуючи бейсбольною битою, змусили підписати два чисті аркуші паперу.

https://dniprograd.org/2018/04/06/na-dnipropetrovshchini-politseyski-9-godin-katuvali-cholovika_66542

14. В квітні 2018 року у місті Запоріжжя перехожий зняв на відео, як співробітниця патрульної поліції руками і ногами б'є молодого чоловіка, який не чинить їй жодного опору. При цьому інші поліцейські, присутні на місці події, спокійно спостерігають за протиправними діями своєї колежанки і навіть не намагаються її зупинити. Як стверджує автор відео, причиною побиття стало те, що чоловік сперечався з правоохоронцями і вимагав від них звертатись до нього на «Ви».

<https://politeka.net/ua/news/639365-spivrobitnitsya-politsiyi-pobila-lyudinu-cherез-prohannya-perejti-na-vi-kadri-svavillya/>

15. В квітні 2018 року у місті Чернігів поліцейський спецпідрозділу, який повертався зі служби, зробив зауваження групі нетверезих чоловіків. Внаслідок цього виник конфлікт, який переріс у бійку, під час якої один з цивільних отримав смертельну травму.

<https://cn.npu.gov.ua/news/novini/v-chernigovi-pid-chas-napadu-na-policejskogo-smertelno-travmuvalsya-cholovik/>

16. В квітні 2018 року у смт Михайлівка Запорізької області співробітники поліції за підозрою у вчиненні злочину затримали місцевого жителя. Правоохоронці вивезли затриманого у лісосмугу, де жорстко били руками й ногами та катували електрострумом, добиваючись зізнання.

<https://368.media/2018/04/30/v-zaporozhskoj-oblasti-politseyskie-zverski-izbivali-muzhchinu-i-pytali-elektroshokerom/>

17. 14 квітня у селі Рубань Вінницької області капітан поліції поранив лейтенанта на очах у сорока учнів під час відкритого уроку, де правоохоронці мали розповідати про особливості своєї роботи.

Один з поліцейських був нападником, а інший показував дітям, як захиститися від ножа. Останній повалив колегу на підлогу, і за мить пролунав постріл, куля потрапила постраждалому в живіт. Чоловіка госпіталізували.

<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/u-vinnitskij-oblasti-politseyskij-pidstreliv-kolehu-pid-chas-vidkritoho-uroku-u-shkoli-2464229.html>

18. У місті Вінниця 19 квітня 2018 року стався конфлікт між екіпажем патрульного автомобіля та водієм, який зробив поліцейським зауваження. У відповідь патрульні силоміць витягли чоловіка з його машини, кину-

ли на землю, наділи на нього наручники та викручували руки. Після цього поліцейські самостійно обшукали салон автомобіля затриманого, а потім умисно зламали відеореєстратор, який фіксував сумнівні з позиції закону дії правоохоронців.

<https://uapress.info/uk/news/show/168472>

19. У місті Миколаїв 22 квітня 2018 року співробітники поліції побили чоловіка, який викликав їх для залагодження побутового конфлікту з батьками. Чоловік розповів, що поліцейські зняли з себе нагрудні відеокамери, а потім нанесли йому близько 20 ударів долонями по голові, вимагаючи залишити подвір'я батьків і «пожити у друзів». Після того, як він втратив свідомість, поліцейські уїхали. Наступного дня потерпілий звернувся до лікарні, медики якої діагностували перелом спинки носу, струс головного мозку, численні травми м'яких тканин обличчя, пошкодження обох ушних перетинок.

<https://korabelov.info/2018/05/83863/>

20. До лікарні міста Миколаїв 24 квітня 2018 року з численними травмами, у тому числі переломом кісток тазу, був доставлений 24-річний юнак, який повідомив, що був затриманий поліцейськими за конфлікт біля кафе. Хлопець розповів, що після затримання правоохоронці спочатку побили його у службовому автомобіля, а після прибуття до відділу поліції чотири співробітники продовжили побиття, завдаючи удари руками, ногами і металевими наручниками. У подальшому, за твердженням потерпілого, його знову посадили до службового автомобіля, вивезли за межі міста та у безпорадному стані висадили прямо на трасі у незнайомому місці.

<https://novosti-n.org/news/read/142571.html>

21. Прокуратурою Київської області 24 квітня 2018 року були затримані три співробітника Васильківського відділу поліції, які збули громадянину психотропну речовину амфетамін, а потім били його, вимагаючи сплатити 20000 гривень «відкупних» за не притягнення до кримінальної відповідальності.

<https://vesti-ukr.com/kyiv/287023-pod-kievom-politsejskie-prodavali-amfetamin-i-vymohali-u-svoikh-klientov-vzjatki>

22. Прокуратурою Дніпропетровської області 25 квітня затверджено та направлено до суду обвинувальний акт відносно двох інспекторів Управління патрульної поліції міста Дніпра за перевищення службових повноважень.

Встановлено, що у липні 2017 року вказані патрульні, вступивши у попередню змову, безпідставно зупинили автомобіль HONDA CR-V та запропонували водієві вийти з авто та надати документи. На відмову останнього (чоловік розумів протиправність дій працівників правоохоронного органу) патрульні випустили йому в обличчя сльозогінний газ, після чого почали зі значною силою стискати йому шию. Подавивши таким чином волю до супротиву, правоохоронці витягли потерпілого з авто, кинули на землю та нанесли близько 30 ударів по тулубу та голові.

З метою надання своїм незаконним діям законного вигляду та покращення показників у роботі, поліцейські умисно склали завідомо неправдивий офіційний документ — протокол про адміністративне правопорушення відносно чоловіка начебто за керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння (незважаючи на наполегливі вимоги останнього пройти огляд у медичному закладі в присутності адвоката).

https://www.gp.gov.ua/ua/reregions_news_detail.html?_m=publications&c=view&_t=rec&id=228227

Травень

23. У місті Суми 13 травня очевидець зафіксував на мобільний телефон, як наряд патрульної поліції (чоловік і жінка) знущався з нетверезого чоловіка, який не чинив жодного спротиву, а просто сидів на лавці біля жилого будинку. Відео викликало значний суспільний резонанс, оскільки на ньому видно, як жінка-поліцейський, посміхаючись, б'є чоловіка по гомілці ногою та умисно наступає йому на ступню, віддавляючи пальці з метою причинити страждання. В березні 2019 року вказана співробітниця була засуджена до 3 років позбавлення волі з іспитовим строком на 2 роки.

https://ostannipodii.com/a/201903/ogolosheno_virok_schodo_patrulnoyi_yaka_znuschalasya_nad_bezzahisnim_u_sumah-100017829/

24. У місті Києві у травні року перехожі зняли на відео дії групи поліцейських при затриманні водія-порушника. На відео видно, як правоохоронці витягнули чоловіка з автомобіля, повалили його на землю, а потім один з них б'є лежачого чоловіка ногою.

<https://sud.ua/ru/news/ukraine/118379-kopy-v-kieve-zhestoko-izbili-nogami-voditelya-video-poyavilos-v-seti>

Червень

25. У селі Кути Івано-Франківської області 28-го червня двоє поліцейських на заправці побили чоловіка. Внаслідок побиття потерпілий з тілесними ушкодженнями потрапив до Косівської центральної районної лікарні. Одразу після виявлення випадку було призначено службове розслідування. Під час проведення перевірок встановлено, що до побиття причетні двоє працівників Вижницького відділення поліції, віком 22 і 27 років. За висновками службового розслідування прийнято рішення про звільнення з лав поліції обох фігурантів інциденту.

<http://promin.cv.ua/2018/07/20/dvoie-bukovynskykh-politseiskykh-napidpytku-zhorstoko-pobyly-cholovika.html>

26. У місті Лиман Донецької області 28 червня патрульний поліцейський у вільний від служби час перебував у кафе, де посварився з двома чоловіками. Під час конфлікту співробітник заподіяв кожному з них по одному проникаючому ножовому пораненню. Поліцейського було затримано, а обох потерпілих доставили до лікарні та прооперували.

https://don.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=232274

27. У місті Маріуполь в червні патрульні намагались затримати чоловіка, який пив пиво поблизу дитячого майданчика. Після нетривалої розмови патрульний несподівано вдарив співрозмовника по голові та збив його з ніг. Таке застосування сили, в порушення вимог законодавства, було здійснене правоохоронцем без попередження. У подальшому поліцейські надягли на затриманого наручники і, не зважаючи на присутність

дітей та обурених свідків, поводитись з ним надмірно жорстоко — викручували руки та кидали на землю.

<https://dn.depo.ua/ukr/mariupol/u-mariupoli-policeyski-na-ochah-ditini-vdarili-cholovika-yakiy-ne-chiniv-opir-video-20180620793430>

Липень

28. У селі Матроска Ізмаїльського району Одеської області в ніч з 2 на 3 липня патрульні поліцейські побили водія за те, що той вимагав від них представитися та пред'явити документи. Зупинивши авто потерпілого, правоохоронці вимагали забезпечити їм можливість оглянути машину, але, як зазначив чоловік, при цьому відмовились показати свої службові посвідчення. Таке законне прохання викликало у поліцейських неадекватну реакцію. Вони дістали газові балончики і через відкриті вікна розпилили в салон сльозогінний газ і, розблокувавши двері авто, стали штовхати ногами водія та пасажирів. Потім витягнули водія із-за керма, повалили його на асфальт та почали скручувати руки за спину, при цьому ображаючи його у нецензурній формі. Інший поліцейський намагався витягнути з машини пасажирів. Діставши пістолет, поліцейський почав завдавати їм ударів по автомобілю.

<https://bessarabiainform.com/2018/07/bestseremonnost-ili-bespredel-patrulnye-politsejskie-izmaila-izbili-voditelya-za-prosbu-predyavit-dokumenty/>

29. Поліцейські в Харкові побили чоловіка на вокзалі 9 липня. В мережу Інтернет виклали відео, як один з правоохоронців в Харкові на вокзалі б'є чоловіка заради забави. Поліцейський говорить «Притисни руки до чола», а потім б'є кулаком туди. Від удару чоловік мало не падає з ніг, на що поліцейський говорить: «боляче?». Очевидець зняв як поліцейський вказує чоловікові, куди йому потрібно стати, після чого б'є його ногою, а також б'є його кулаком в обличчя. Після внутрішнього розслідування старші сержанти і капрал сектора патрульної поліції були звільнені з лав поліції. Їхній безпосередній керівник — командир взводу — попереджений про неповну посадову відповідність. Крім того, т. в. о. начальника Холодногірського відділу поліції дістав суворе попередження про не-

обхідність дотримання підпорядкованим особовим складом службової дисципліни та прав і свобод громадян.

<https://ukranews.com/ua/news/572711-policeyski-v-kharkovi-pobyly-cholovika-na-vokzali-v-merezh-i-opolikovan-o-video>

30. В липні 2018 року у місті Харків чотири співробітники *відділу поліції у метрополітені затримали чоловіка* на станції метро «Південний вокзал». Силоміць затягнувши затриманого до поліцейської кімнати на вокзалі, вони побили його до втрати свідомості. Як встановила прокуратура, знуцання та протизаконне насильство застосовувались вказаними поліцейськими до громадян регулярно. Так, іншому доставленому до поліцейської кімнати правоохоронці розбили об голову стілець, били його ногами та руками по тулубу та голові. Ці ж співробітники примушували затриманих громадян до сплати неправомірної вигоди за своє звільнення. У подальшому прокуратура інкримінувала скоєння злочинів (перевищення службових повноважень працівником правоохоронного органу, яке супроводжувалося насильством та одержання службовою особою неправомірної вигоди) шістьом поліцейським у п'яти епізодах.

https://khar.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=238112

31. В липні 2018 року у місті Київ біля супермаркету «**BILLA**» поліцейські з підрозділу охорони **затримали неповнолітнього за те, що він набрав товарів, але розплатуватись за них не став, залишивши візок біля каси (підліток стверджував, що касир у цей час закрила касу). Як розповів неповнолітній, поліцейські застосували до нього наручники, силоміць посадили у службовий автомобіль, де побили. Проведена відеозйомка розповіді юнака засвідчила наявність саден на його обличчі.**

https://antikor.com.ua/articles/251082-v_kieve_politseyskih_obvinili_v_izbivenii_podrostka_huliganivshego_v_supermarkete

32. В липні 2018 року у місті Київ на станції метро «Контрактова площа» співробітник поліції побив чоловіка. Відповідне відео 10 липня очевидці події виклали у мережу Інтернет. На ньому видно, як чоловік, сидячи на підлозі, намагається встати, схопившись за одяг поліцейського, після чого той починає енергійно бити його гумовою палкою. Згодом, після невда-

лих спроб звести чоловіка на ноги, поліцейський зі співробітницею підземки просто потягли його по підлозі.

<https://ua.korrespondent.net/city/kyiv/3988584-u-stolychnomu-metro-politsejskiy-pobyv-cholovika>

33. У місті Кропивницький 17 липня патрульні поліцейські затримали тренера ФК «Олімпік», який вступив з ними у суперечку та поводить себе не ввічливо. Проте, на опублікованому у мережі Інтернету відео інциденту видно, що поліцейські застосували фізичну силу з порушенням закону — без жодного попередження та непропорційно порушенню.

https://antikor.com.ua/articles/249296-u_kropivnitsjkomu_politsejski_horstoko_zalamali_trenera_futbolnojji_komandi

34. Поблизу села Нижні Ворота Закарпатської області 20 липня 2018 року патрульними були побиті два молодих чоловіка, які ніччю повертались додому. Один з потерпілих розповів, що під час побиття він втратив свідомість, а коли отямився, на місці вже нікого не було. Викликана ним бригада швидкої допомоги доставила його у лікарню. Іншого чоловіка поліцейські вивезли в Сваляву, завезли в ліс, нанесли йому там тілесні ушкодження і залишили в небезпеці. Подібні дії правоохоронців викликали обурення у місцевих мешканців, які на знак протесту заблокували автодорогу «Київ-Чоп».

https://antikor.com.ua/articles/249426-na_zakarpatti_-_spravhnij_bunt_politsejski_horstoko_pobili_molodj_ljudi_v_ljudi

35. У місті Києві під час акції протесту проти забудови на Осокорках 28 липня поліцейський застосував сльозоточивий газ проти фотокореспондента міжнародного агентства Associated Press, який мав на грудях бейдж «Преса» та фіксував перебіг протистояння поліції і представників «Національного корпусу». Зі свого боку, затримані активісти розповіли, що після затримання їх погрузили до автобусу, де співробітники поліції їх принижували, били та відмовляли у наданні води та медичної допомоги.

https://censor.net.ua/photo_news/3078951/nikto_ne_ispolzoval_slezotochivyyi_gaz_politsiya_ob_intsidente_s_postradavshim_na_osokorkah_jurnalistom

https://antikor.com.ua/articles/250568-politsija_izbila_natsionalistov_i_nazvala_ih_avakovskimi_psami_-_natskorpus

Серпень

36. В серпні 2018 у селищі Тарутине Одеської області озброєний співробітник поліції ударив в обличчя та вибив з рук чоловіка мобільний телефон, за допомогою якого той фільмував, як поліцейський бив неповнолітнього.

https://lb.ua/society/2018/08/06/404529_odesskoy_oblasti_politseyskiy.html

37. Прокуратура Харківської області 1 серпня передала до суду справу поліцейських, які кулаками та образами «вибивали» визнання вини у неповнолітніх студентів. Двоє хлопців (1999 р. н.) були на концерті, що проходив на стадіоні університету. Щоб краще бачити сцену, студенти залізли на бетонні плити поруч з майданчиком. Це не сподобалося поліцейським, які у цей час були поруч. Вони підійшли до підлітків та наказали їм злізти на землю, ті відмовилися. Правоохоронці схопили хлопців за руки і стали тягнути до дільничного пункту. На ганку поліцейські викручували студентам руки, били їх та душили і врешті-решт силоміць затягнули до приміщення. Знущання продовжилися і в службовому кабінеті. Там правоохоронці «вибили» із студентів визнання у вчиненні хуліганських дій. Згідно з висновками експертизи студенти отримали тілесні ушкодження (один із постраждалих отримав струс головного мозку, садна на обличчя та тілі, другий — синці та садна).

https://khar.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&t=rec&id=234141

38. У місті Іллінці Вінницької області 9 серпня сімейний лікар повідомив поліцію, що потребує втручання під час надання медичної допомоги 45-річному психічно хворому пацієнту. Патрульним, які прибули на місце, лікарі та місцеві розповіли, що чоловік втік і має при собі ніж. Хворого виявили на вулиці біля місцевого ставка. Поліцейські почали вести з ним перемовини, але після того, які чоловік кинувся з ножем на одного зі співробітників, його застрелили.

<https://www.pravda.com.ua/news/2018/08/10/7188831/>

39. У місті Кривий Ріг 9 серпня 2018 року від дій поліцейських постраждала адвокат, яка прибула до слідчого управління разом зі своїм підзахисним. *«Правоохоронці штовхали і хватали за руки жінку-адвоката, били її, а потім виштовхали з приміщення та кинули на асфальт. У той же час її підзахисного заволокли у поліцію»*, — повідомила прес-служба Комітету захисту прав адвокатів.

<https://korrespondent.net/ukraine/3999344-v-kryvom-rohe-polytseiske-yz-byly-zhenshynu-advokata>

40. У Харкові 9 серпня прокуратура завершила розслідування стосовно поліцейських, які вивезли жінку до лісосууги, щоб змусити зізнатися у крадіжці телефону. Прокуратура області направила до Київського районного суду м. Харкова обвинувальний акт за фактом перевищення службових повноважень працівниками правоохоронних органів за попередньою змовою (ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 365 КК України) відносно майора та старшого лейтенанта поліції. Як розповів начальник управління прокуратури області Іван Тарасов, слідчі прокуратури встановили, що на початку січня цього року 28-річний старший лейтенант поліції викликав до приміщення дільничного пункту 34-річну жінку, яку підозрювали у крадіжці мобільного.

https://khar.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=234628

41. На автошляху поблизу селища Пантаївка Кіровоградської області 24 серпня 17-річний підліток на мопеді намагався утекти від екіпажу патрульної поліції, оскільки не мав документів і їхав без шолома. Патрульні наздогнали неповнолітнього і вдарили ззаду кийком по голові, а після падіння завдали ще близько 20 ударів. Юнак отримав струс мозку, численні забої тулубу і переломи рук у суглобах, оскільки ними він намагався захистити себе від ударів.

<https://zlatopil.com/investigation/26022-batko-nepovnlitnoho-iaoho-ni-byto-pobyly-patrujni-rozpoviv-svoiu-versiiu-podii>

42. У місті Київ 28 серпня співробітники поліції охорони побили відвідувача закладу лотереї «Золота підкова». *«Приблизно о 4:30 поліцейські вивели чоловіка на вулицю і почали бити. Не дивлячись на те, що чоловік не чинив опору, його забризкали газом, а потім, не зрозуміло навіщо,*

вистрілили в повітря з вознепальної зброї», — так описали події очевидці і виклали у соціальній мережі відеозапис інциденту.

<https://vesti-ukr.com/kyiv/300569-na-troeshchine-politseyskie-ustroili-strelbu-i-izbili-posetitelja-loterejki-video>

43. 30 жовтня перехожого в Чернівцях до напівсмерті побив поліцейський: справу розслідує СБУ

<https://ukr.segodnya.ua/regions/lvov/prohozhego-v-chernovcah-do-polusmert-i-izbil-policeyskiy-delo-rassleduet-sbu-1184220.html>

Вересень

44. 19 вересня у камері ізолятора тимчасового тримання у м. Богодучів Харківської області покінчив із життям самогубством 39-річний заарештований чоловік. *«Ми маємо перевірити, чи дійсно працівники ІТТ зробили все можливе для того, щоб попередити таку ситуацію у себе на території», — повідомив представник прокуратури Харківської області.*

<https://hromadske.radio/news/2018/09/21/zareshotovanyy-skoyiv-samogubstvo-u-kameri-izolyatora-na-harkivshchyni-policiya>

45. 28 вересня у місті Кам'янське Дніпропетровської області озброєні поліцейські у масках увійшли на територію фірми «Блок ЛТД» та, з нанесенням тілесних ушкоджень, затримали її працівників, яких, без надання відповідних пояснень, доставили до місцевого відділу поліції. По вказаному факту місцева прокуратура відкрила п'ять кримінальних проваджень.

https://antikor.com.ua/articles/267911-prokuratura_dnepropetrovskoj_oblasti_prepjatstvet_obyektivnomu_rassledovaniyu_nepravomernyh_dejstvi

Жовтень

46. В жовтні 2018 року у селищі Полігон Жовтневого району Миколаївської області два оперуповноважених Інгульського відділу поліції та співробітник патрульної поліції Миколаївської області без дозволу суду і власника житла, озброївшись дерев'яними битами і металевою ключкою для гольфу, увірвались до квартири чоловіка. Після цього, спричинивши

йому численні тілесні ушкодження, примусово відвезли його до відділу поліції, де катували всю ніч, вимагаючи зізнатися у скоєнні крадіжки. Прокуратура повідомила поліцейським про підозру в цілому ряді кримінальних правопорушень — порушення недоторканності житла із застосуванням насильства, здійснення завідомо незаконного приводу, вчинення катування.

https://www.gp.gov.ua/ua/reegions_news_detail.html?_m=publications&c=view&_t=rec&id=239193

47. 25 жовтня у місті Чернівці поліцейський, перебуваючи поза службою, жорстоко побив місцевого жителя за те, що той неправильно поставив свій автомобіль на стоянці. Потерпілий з численними травмами був доставлений до нейрохірургічного відділення лікарні швидкої медичної допомоги. Факт побиття зафіксований камерами відеоспостереження.

<https://ua.korrespondent.net/ukraine/4027193-u-chernivtsiakh-politseisky-pobyv-cholovika>

Листопад

48. Першого листопада у Чернівцях співробітник поліції відлупцював водія. Чоловік припаркував автомобіль поблизу юридичного корпусу місцевого університету. Однак це не сподобалося іншому водієві — його машина стояла позаду. Молодик підійшов з'ясувати стосунки. Так хотів провчити чоловіка за, на його думку, неправильне паркування. Гамселив ногами, навіть коли той, після численних ударів, знепритомнів. Достовірно вже встановлено, що, дійсно, до даної події причетний працівник поліції. Тому нами зараз прийнято рішення про направлення кримінального провадження в прокуратуру Чернівецької області», — повідомив Олександр Чубей, заступник керівника ГУ Нацполіції у Чернівецькій області.

<https://podrobnosti.ua/2267129-u-chernvtsjah-spvrobtnik-polts-pobiv-vodja.html>

49. У місті Київ 21 листопада на Майдані Незалежності поліцейський застосував слезогінний газ до адвоката Масі Найєма, який прибув на місце з метою здійснення захисту свого клієнта — учасника акції протесту

проти розміщення ресторану у Будинку профспілок. У результаті цих дій адвокат отримав опіки очей.

<https://ukranews.com/news/597301-bratu-mustafy-nayema-v-godovshhynu-maydana-polycyya-bryznula-gazovym-ballonchekom-v-glaza>

50. У смт. Олександрівка Кіровоградської області 7 листопада 2018 року поліцейські у цивільному схопили та силоміць примусили 16-річного школяра сісти до їх автомобіля, після чого увезли його в невідомому напрямку. За півгодини правоохоронці повернули хлопця, пояснивши, що вони переплутали його зі злочинцем. Школяр у шоківому стані був негайно доставлений до лікувального закладу. При огляді неповнолітнього батьки та медики виявили на його тілі синці.

<https://politeka.net/ua/news/society/795899-mama-shkolnika-policejskie-sv-jazali-synu-ruki-i-siloj-zatashhili-v-avto-on-krichal/>

Грудень

51. Вночі 7 грудня 2018 року у місті Миколаїв співробітники поліції жорстоко побили двох чоловіків за те, що вони справляли природні потреби на вулиці під деревом. Один з потерпілих описав ситуацію так: *«Біля нас зупинився мікроавтобус з якого вискочили 5 чоловіків у чорній формі. Ми спробували втекти, але нас наздогнали і почали бити по обличчю, тулубу і у пах. Били не знімаючи рукавичок з пластиковими накладками. Коли побачили, що у мене по обличчю тече кров, навели автомат і наказали обтертися брудним снігом. Закінчилося все тим, що прямо в автобусі на мене склали протокол про адміністративне правопорушення, виписали постанову про попередження і уїхали. До мене викликали «швидку допомогу», і у лікарні винесли діагноз про пошкодження пахової ділянки тіла».*

<https://inshe.tv/society/2018-12-08/394237/>

52. Ультрас «Чорноморця» були побиті поліцією 8 грудня після того, як вивісили у себе на секторі банер «Кремль покайся» і назви українських судів, захоплених країною-терористом: «Бердянськ, Нікополь, Яни Капу». Відразу після матчу під сектором ультрас були жорстоко побиті спецназом

поліції. Людей кляли обличчям в асфальт, добивали лежачих ногами і кийками, особливо тих, хто намагався запитувати «за що».

https://zik.ua/news/2018/12/09/kreml_pokaysya_v_odesi_politsiya_pobyla_ultras_cherez_patriotychnyy_baner__1465849

53. У місті Київ 20 грудня сержант поліції, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вчинив у сквері напад на 12-річну дівчинку та, погрожуючи ножом, відібрав у неї мобільний телефон.

<https://dbr.gov.ua/news/dbr-rozslidue-rozbiyniy-napad-za-uchasti-policeyskogo-na-12-ti-richnu-divchinku>

54. В грудні 2018 року у місті Київ на одній зі станцій метрополітену поліція затримала чотирьох жінок ромського походження. Їх завели до кімнати поліції, після чого один з поліцейських жорстоко побив затриманих кийком. Адвокат потерпілих стверджує, що після інциденту жінок відпустили, змусивши деяких з них написати розписку про відсутність претензій до поліції.

<https://www.volynnews.com/news/all/u-kyyevi-na-stantsiyi-metro-politseyski-pobyly-zhinok/>

55. У місті Одеса 25 грудня 2018 року до припинення громадських протестів проти забудови території одного з місцевих парків були задіяні поліцейські з підрозділу КОРД. За повідомленням учасників акції, правоохоронці діяли з надмірним застосуванням сили, в тому числі били вже затриманих і лежачих активістів кийками та ногами.

https://24tv.ua/politsiya_skandalno_rozgromila_miting_proti_zabudovi_i_zatrimala_aktivistiv_u_odesi_ganebni_foto_n1086228

56. У місті Кременчук Полтавської області 27 грудня 2018 року чотири працівники поліції, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, здійснили напад на перехожого та нанесли йому тілесні ушкодження. Після цього заволоділи грошима та матеріальними цінностями потерпілого. За даним фактом управлінням ДБР у місті Полтаві відкрито кримінальне провадження за ч. 2 ст. 365 (перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу).

<https://dbr.gov.ua/news/slidchi-dbr-zatrimali-chotirokh-policeyskikh-kotrivchynili-rozbiyniy-napad>

57. У місті Київ 27 грудня двоє патрульних побили 81-річного працівника конструкторського бюро імені Антонова, якого переплутали з валютним шахраєм. Після побиття на літнього чоловіка наділи наручники й затягнули до патрульного автомобіля, де, обстеживши його портфель, правоохоронці зрозуміли, що схопили не ту людину. В результаті нападу авіаконструктор отримав струс мозку, йому пошкодили зуб і спину. За словами свідків, бригаду «швидкої допомоги» до потерпілого викликали перехожі, оскільки поліція його травми ігнорувала.

<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/u-kiyevi-pobili-81-richnogo-aviakonstruktor-kb-antonov-prokuratura-pidozryuye-policeyskih-50000607.html>

58. У грудні 2018 року до одного з відділів поліції міста Запоріжжя було доставлено групу людей для з'ясування обставин виниклого між ними інциденту. Один із затриманих висловлював незадоволення діями поліцейських. Внаслідок цього між правоохоронцем та чоловіком виник конфлікт, у ході якого працівник поліції невмотивовано застосував силу до опонента. Експертиза встановила у постраждалого відкритий перелом кісток носу. Варто зазначити, що в одному з судів міста Запоріжжя вже розглядається справа за обвинуваченням цього ж поліцейського в аналогічному кримінальному правопорушенні, тобто подібні дії він вчинив вже не вперше.

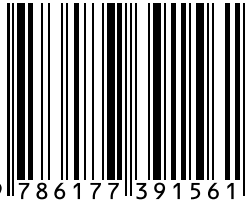
<https://dbr.gov.ua/news/zaporizkomu-patrulnomu-zagrozhue-do-8-rokiv-vyaznici-za-nepravomirne-zastosuvannya-sili>

Наукове видання

**Денис Кобзін, Андрій Черноусов,
Світлана Щербань, Володимир Батчаєв**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ
НЕЗАКОННОГО НАСИЛЬСТВА В ПОЛІЦІЇ
В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ ПЕРІОДУ
2004–2018 рр.**

ISBN 617-7391-56-1

Відповідальний за випуск *Є. Ю. Захаров*
Редактор *Є. Ю. Захаров*
Комп'ютерна верстка *О. А. Мірошниченко*

Підписано до друку 02.07.2019
Формат 60 × 84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Myriad Pro
Умов. друк. арк. 3,02. Облік.-вид. арк. 2,20
Наклад 1000 прим. Зам. № КС-03/19

ГО «ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА»
61002, Харків, а/с 10430
<http://khpg.org>
<http://library.khpg.org>

ГО «ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»
<http://khisr.kharkov.ua>
ел. пошта: khisrmedia@gmail.com

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ»
61002, Харків, вул. Дарвіна, 7, кв. 35
Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
серія ДК № 4783 від 23.10.2014 р.
ел. пошта: distribution.hr.publisher@gmail.com

Друк: ФОП Капуста С. І.
61168, м. Харків, вул. Героїв Праці, 12-Б, кв. 143